

6. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с.

ПОРІВНЯННЯ МЕТОДІВ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВИТРАТ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

*Кравченко Ю.С. студент,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»
м. Дніпропетровськ, Україна*

Виробничий облік є важливою функцією як управління собівартістю продукції, так і виробництвом в цілому. Точність та правильність облікових даних про витрати впливає на прийняття управлінських рішень та на ефективність роботи підприємства в цілому. Для того, щоб обчислити собівартості калькуляційної одиниці використовують загально прийняті методи калькуляції.

На вибір методу калькуляції впливає:

- тип виробництва;
- складність виробництва;
- наявність незавершеного виробництва;
- номенклатура продукції, що виробляється;
- тривалість виробничого циклу [1].

Сукупність засобів відображення та групування даних забезпечує визначення методу обліку витрат. Це забезпечує досягнення поставленої мети та вирішення конкретних завдань.

Основними вимогами, що висувають до методів обліку витрат, які застосовуються на практиці є: гнучкість, легкість у використанні, можливість швидко отримувати необхідну інформацію. Методи обліку витрат на виробництво та методи калькулювання є взаємозалежними процесами.

Сільськогосподарське виробництво характеризується порівняно стабільним процесом виробництва, а отже найбільш доцільними в даній сфері виробництва є такі методи обліку витрат: нормативний метод, попередільний метод, метод обліку за центрами відповідальності та метод обліку витрат «директ-костинг».

Для того щоб визначити який з методів все ж таки перспективніше застосовувати в сільськогосподарському виробництві, розглянемо в Таблиці 1 більш важливі переваги кожного з методів [1].

Розглянувши узагальнені переваги кожного з методів, можна сказати про те, що при калькулюванні сільськогосподарської продукції оптимальним є використання по передільного і нормативного методів обліку витрат.

По-перше, перевагою використання нормативного методу при калькулюванні сільськогосподарської продукції полягає в тому, що в його основі лежить нормативна собівартість, яка дозволяє більш точно виявити зміни, що виникають у процесі

виробництва. Це є підставою для проведення аналізу та прийняття управлінських рішень.

Таблиця

Переваги методів обліку витрат для сільськогосподарського виробництва

Нормативний метод	По передільний метод	Метод обліку витрат за центрами відповідальності	«Директ-костинг»
Висока оперативність та контроль утворення собівартості в процесі здійснення витрат	Чітке розмежування витрат за кожною відповідною стадією виробництва	Децентралізація системи управління затратами підприємства	Відокремлення обліку постійних і змінних витрат
Своєчасне запобігання нераціональному витрачання коштів	Забезпечення достовірного та періодичного обліку	Можливість планування витрат	Надання можливості скорочення статті витрат та спрощення їх нормування;
Вища точність обчислення фактичної собівартості продукції	Забезпечення аналізу і контролю витрат у процесі виробництва	Накопичення інформації про величину витрат за «місцями виникнення»	Більш обґрунтована інформація для ухвалення більшості управлінських рішень і оперативних розрахунків
Контроль за змінами норм витрачання в ході виконання плану виробництва	Чітке формування витрат за кожним переділом (етапом)	Можливість отримання інформації про величину відхилень (позитивних, негативних) від планових витрат та їх причини	Можливість визначення найбільш рентабельної продукції за допомогою маржинального доходу та розрахунок порогу рентабельності

В свою чергу доцільністю попередільного методу є формування витрат за кожним переділом, що здійснюється на основі відповідної первинної документації. Враховуючи те, що рослинництву притаманні такі відповідні етапи виробничого процесу (обробка ґрунту, посів, догляд за посівами та збір урожаю), це сприяє чіткому поділу витрат за кожною стадією виробництва. Тому для більш точного та достовірного обліку у сільськогосподарському виробництві використовують попередільний метод [2].

По-друге, важливою умовою для застосування нормативного методу є наявність чітко розробленого технологічного процесу виготовлення продукції. При невиконанні та недотриманні процесу виробництва можуть виникати відхилення від встановлених норм. Але при наявності такого процесу можливе знаходження резервів

зниження собівартості на початковій стадії підготовки виробництва. Такі норми можливо розробляти в спеціальних технологічних картках відповідно до кожного виду продукції рослинництва.

Використання попередільного методу витрат сільськогосподарськими підприємствами забезпечується достовірність та періодичність обліку, а також точність аналізу та правильність контролю витрат, беручи до уваги те, що витрати формуються по закінченню кожного переділу (етапу) на основі первинної документації та нагромаджуються послідовно в міру завершеності виробничого процесу (настання останнього етапу) [3].

По-третє, виробники продукції рослинництва можуть порівнювати вартість своєї продукції з риночною ціною, розрахувавши нормативну собівартість окремої одиниці продукції.

Таким чином, можна зробити висновок, що кожен метод окремо має ряд переваг та недоліків, які не дають конкретної відповіді на те, який з методів більш ефективний в сільськогосподарському виробництві. Так, як собівартість напряму пов'язана з прибутком підприємства, тому воно повинно постійно аналізувати зміни прибутку, прагнути знизити собівартість, використовуючи при цьому лише правильні механізми, що дало б можливість підвищити якість продукції. Але з проаналізованих методів обліку витрат сільськогосподарської продукції: нормативного, попередільного, методу обліку витрат за центрами відповідальності та «дирек-костинг» можна виділити два методи – нормативний метод та попередільний, які є більш оптимальними при калькулюванні витрат сільськогосподарського виробництва.

Вони мають більшу перевагу внаслідок того, що в їх основі покладено формування та підрахунок витрат за кожним окремим технологічним етапом (переділом) та нормативна собівартість продукції рослинництва, яка найбільш правдиво відображає витрати в процесі виробництва.

Щоденне узагальнення та аналіз відхилень від норм по місцях виникнення витрат і центрів відповідальності дозволяє керівникам виробничих підрозділів своєчасно уникати недоліків в організації виробництва і попереджати можливість їх появи в майбутньому.

Список літератури:

1. Клименко А. Управління витратами на сільськогосподарських підприємствах / Клименко А. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.- №4(8) – 2009 – С. 53-57.

2. Ластовецький, В.Є. Виробничо-комерційний облік і внутрішньогосподарська (управлінська) звітність за центрами витрат і відповідальності: наук.-прак. посіб. / В. О. Ластовецький. – Чернівці, 2003. – 156 с.

3. Михайлов О. М. Характеристика методичних підходів щодо формування витрат у сільськогосподарських підприємствах / О. М. Михайлов // Економіка АПК. - 2007. - № 2. - С. 100-106.